

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ
«Ελεύθεροι Πολιορκημένοι»

Θ. Βρυζάκης, *Η έξοδος του Μεσολογγίου*, 1853

Φανταστείτε πως είστε Μεσολογγίτης που σώθηκε μετά την έξοδο και κατέφυγε στη Ζάκυνθο. Αφηγηθείτε τα όσα περάσατε στον ποιητή.

Οι Μεσολογγίτες είχαμε φτάσει στα όρια της εξαθλίωσης και της ανέχειας. Οι τροφές και τα εφόδια μας είχαν στερήσει και τρόποι ανεφοδιασμού δεν υπήρχαν, με αποτέλεσμα εκτός απ' αυτά να αρχίσουν να τελειώνουν και τα πυρομαχικά μας. Η κατάσταση ήταν τραγική! Κάθε μέρα άνθρωποι πέθαιναν από την πείνα και τις στερήσεις και ο εχθρός αργά ή γρήγορα θα κατακτούσε την πόλη. Έτσι, πήραμε όλοι μαζί την απόφαση να επιχειρήσουμε μια έξοδο, μια και ήταν ίσως η μόνη λύση, ώστε κάποιοι από εμάς να σωθούν.

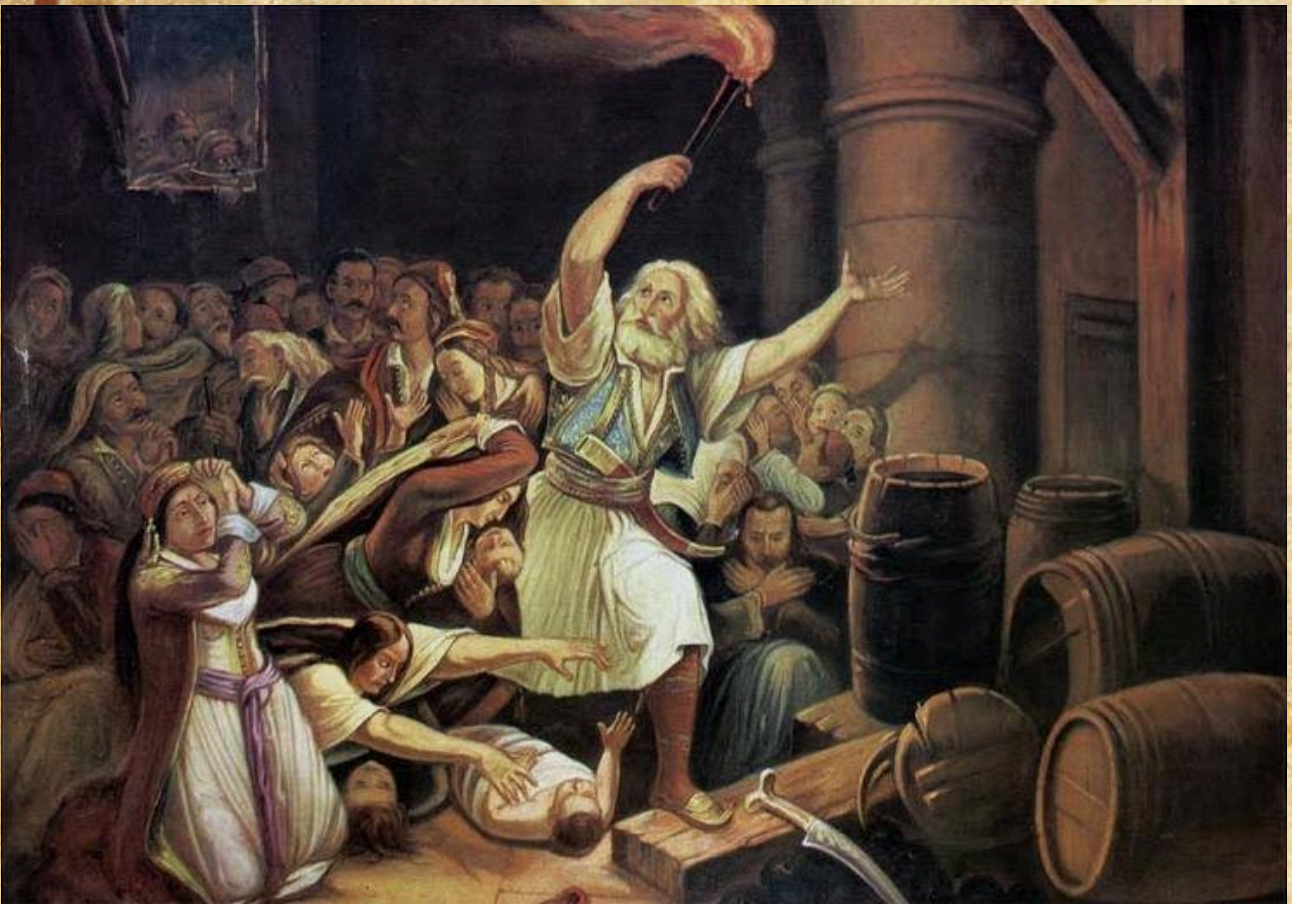
Ως μέρα της εξόδου ορίστηκε η 11η Απρίλη 1826, Κυριακή των Βαΐων. Το βράδυ κάτω από το φως των αστεριών μαζευτήκαμε όλοι μπροστά στην πύλη της πόλης, οπλισμένοι, ζωσμένοι λιγοστά υπάρχοντα με την ελπίδα όλα να πάνε καλά. Αυτό όμως που ακολούθησε δεν μπορεί να το συλλάβει ο νους του ανθρώπου!

Με το που άνοιξαν οι πύλες ξεκίνησε το αδιαχώρητο. Όλοι ορμήσαμε μπροστά, τρέχοντας και βρήκαμε μπροστά μας τον εχθρό, έτοιμο, να караδοκεί. Η μάχη ξεκίνησε και από τότε το μόνο που θυμάμαι είναι μια λάμψη μέσα από το Μεσολόγγι και μια έκρηξη, σαν κάτι να ανατινάχτηκε, κορμιά να πέφτουν νεκρά δεξιά κι αριστερά, φριχτές κραυγές σαν να βγαίνουν από την κόλαση και γιαταγάνια να αστράφτουν, καθώς χτυπούσαν με έναν δυνατό κρότο!

Καθώς χάραζε, το τοπίο ήταν πια διαφορετικό. Η λιμνοθάλασσα και ο κάμπος ήταν γεμάτα πτώματα και το μόνο που διακρινόταν από το Μεσολόγγι

ήταν οι φλόγες πού το κατέκαιγαν. Σαν από θαύμα είχα γλιτώσει μια και, καθώς φαίνεται, αρκετοί ήταν αυτοί που αλλάζοντας γνώμη οπισθοχώρησαν τραβώντας τους Τούρκους προς την πόλη όπου ξεκίνησαν οι άγριες σφαγές και το πλιάτσικο. Το βράδυ της 12ης Απριλίου έκλεψα μια βάρκα και μεταμφιεσμένος σε Οθωμανό πέρασα στη Ζάκυνθο, όπου τα βάσανά μου έχουν ευτυχώς πια τελειώσει!

Από τον μαθητή Ιωάννη Α.

Θ. Βρυζάκης, Η θυσία του Καψάλη

Όποιος έζησε από κοντά την Έξοδο του Μεσολογγίου είναι σίγουρο πως θα θυμάται για πάντα την κάθε στιγμή μέχρι το τέλος. Προκειμένου να φτάσω σώος και αβλαβής εδώ που είμαι σήμερα , στη Ζάκυνθο, μεσολάβησαν πολλά. Όλα ξεκίνησαν τον Απρίλιο του 1826 κατά τη διάρκεια της πολιορκίας.

Προετοιμαζόμασταν αρκετό καιρό, αλλά το γεγονός συνέβη τη νύχτα μεταξύ 10-11 Απριλίου. Ήταν η μόνη λύση που μας απέμενε, οι συνθήκες ζωής ήταν άθλιες και για φαγητό δεν υπήρχε τίποτα. Πήραμε λοιπόν την απόφαση και με ανάμεικτα συναισθήματα , χωρίς να ξέρουμε πού θα κατέληγε όλο αυτό, έχοντας στο μυαλό μας μόνο τον αγώνα για την ελευθερία και αφηφώντας τον θάνατο, ξεσηκωθήκαμε! Οι εικόνες που αντικρίζαμε κατά την Έξοδο ήταν τραγικές.... Παντού υπήρχαν νεκροί που είχαν πέσει στο πεδίο της μάχης, μανάδες που προσπαθούσαν να προστατέψουν τα παιδιά τους.... και η λαχτάρα για ελευθερία ζωγραφισμένη στα πρόσωπα όλων!

Είμαι βέβαιος πως θα θυμάμαι με λεπτομέρειες το κάθε λεπτό , για πολύ καιρό ακόμα...!

Από τη μαθήτριά Θάλεια Α.

*Π. Ζωγράφος,
Η πολιορκία του
Μεσολογγίου*

Είμαι ένας από τους Μεσολογγίτες που μπόρεσε και σώθηκε μετά από την έξοδο και κατέφυγε στη Ζάκυνθο. Τα χρόνια στο Μεσολόγγι ήταν δύσκολα. Παρόλο που είχαμε την δική μας ελεύθερη βούληση, η πείνα μας θέρισε. Πολλοί ήταν εκείνοι που αρρώστησαν και πέθαναν. Κάθε μέρα είχαμε πολλές απώλειες δυστυχώς. Αλλά ξέραμε πως δεν έπρεπε να αφήσουμε το Μεσολόγγι να πέσει, δεν έπρεπε να παραδοθούμε στους εχθρούς! Έπρεπε να αντισταθούμε μέχρι τέλους. Αλλά όσο περνούσε ο καιρός το φαγητό στέρευε, τα ζώα τα σκοτώναμε για να φάμε, τα πολεμοφόδια τελείωναν και τότε ήταν που ήρθε η άνοιξη, η εποχή που όλα ανθίζουν. Τι ειρωνεία... Όλα γύρω μας άνθιζαν και είχαν μια επικίνδυνη ομορφιά, ενώ εμείς πεθαίναμε! Τότε ήταν που πήραμε και την απόφαση την νύχτα της 10^{ης} Απριλίου. Αφήσαμε τους αρρώστους πίσω, κοιμίσαμε τα μωρά και σωπάσαμε, είχε πέσει παντού η απόλυτη σιωπή. Αλλά ένα ξέραμε όλοι. Ότι όποιος τότε πέθαινε θα πέθαινε χίλιες φορές! Εκείνη την νύχτα είδα όλους τους Μεσολογγίτες να πέφτουν κάτω γεμάτοι αίματα! Μια τόσο τραγική και οδυνηρή εικόνα που και ο πιο «δυνατός» δεν θα άντεχε να την βλέπει!

Από τη μαθήτριά Σοφία Γκ.

Το τι πέρασα εγώ και όλοι οι Μεσολογγίτες, καθώς μας πολιορκούσαν οι Τούρκοι, ήταν τραγικό! Όποιον και αν κοιτούσες ένιωθες τον φόβο και τον πόνο του!

Κατά τη διάρκεια της πολιορκίας πέρασα από πολλές δυσκολίες. Το πιο άσχημο από όλα ήταν η πείνα! Ψάχναμε τροφή ολημερίς. Καταλήξαμε να τρώμε ακόμα και τα άψυχα σώματα των πολεμιστών! Οι μάνες ένιωθαν στεναχώρια και θλίψη που δεν μπορούσαν να ταΐσουν τα παιδιά τους.

Αισθανόμουν απελπισία και τόσο αδύναμος που δεν μπορούσα να σηκώσω το ντουφέκι λόγω εξάντλησης και κούρασης. Επιπρόσθετα, όταν έφτασε η άνοιξη όλα ήταν τόσο όμορφα, τα φυτά, τα δέντρα ακόμη και τα άψυχα πλάσματα αποκτούσαν ζωή! Ήταν σαν να μας καλούσε η φύση να εγκαταλείψουμε τον αγώνα και να απολαύσουμε την ζωή, διότι η ζωή είναι το πιο σημαντικό και όμορφο δώρο.

Ωστόσο παρ' όλη την κούραση κατάφερα να γυρίσω στην Ζάκυνθο, γιατί ο αγώνας για την ελευθερία με έκανε να πιστέψω στον εαυτό μου.

Νιώθω χαρούμενος που κατάφερα να ξεφύγω από αυτήν την κόλαση και επιτέλους μπορώ να απολαύσω την ομορφιά της ζωής. Αλλά κατά βάθος σκέφτομαι όλους τους φίλους και συγγενείς που έχασαν την ζωή τους και δεν πρόλαβαν να την απολαύσουν. Ελπίζω να τους έκανα περήφανους!

Από τον μαθητή Γιώργο Σ.

Υποθέστε ότι είστε ο Σουλιώτης που αναφέρει ο Σολωμός στο ποίημά του. Να περιγράψετε όσα βιώνετε ως υπερασπιστής του Μεσολογγίου, καθώς και την ψυχολογική σας κατάσταση.

Καθώς, περνάν οι μέρες η κατάσταση εδώ γίνεται όλο και χειρότερη! Σαν να μην μου έφτανε ο πόνος που βίωσα με την απώλεια της πατρίδας μου, καθώς το Σούλι είναι πλέον στα χέρια των εχθρών, τα περιθώρια εδώ στενεύουν. Η πείνα έχει εξαντλήσει όλους μας και κάθε μέρα χάνουμε όλο και πιο πολύ τις δυνάμεις μας. Ήρθα εδώ για να πολεμήσω για το Μεσολόγγι, αλλά νιώθω ότι δεν θα έχει καλό τέλος. Όλοι μου οι σύντροφοι έχουν σκοτωθεί κι έχω το τουφέκι μου μόνο για παρηγοριά.

Όπου γυρίσω το κεφάλι μου βλέπω ερήμωση και στεναχώρια, γυναίκες που κλαίνε και παιδιά που πεινάνε. Τι κρίμα σ' ένα τόσο όμορφο τοπίο να βλέπω παντού τον πόλεμο. Πώς μπορούν οι άνθρωποι να κάνουν τέτοιο κακό σε άλλους που δεν τους έφταιξαν πουθενά; Να τους ξεριζώνουν από τον τόπο τους και να σπέρνουν τον θάνατο; Βαρέθηκα πια να πολεμάω, αλλά δεν θα σταματήσω! Εδώ που έφτασα δεν έχω άλλη επιλογή. Θα συνεχίσω με το τουφέκι στα χέρια, θα ξεχάσω την πείνα, παρ' όλο που η ελπίδα μοιάζει κι αυτή πεθαμένη, όπως και κάθε τι άλλο γύρω μου!

Από τη μαθήτριά Έρρικα Ζ.

Καθόμουν ανήμπορος κατω σε ένα δρομάκι λίγο απομακρυσμένο. Τις προηγούμενες μέρες βοηθούσα στην υπεράσπιση του τείχους εναντίον των επιθέσεων από τους Τούρκους, αλλά η πείνα και η εξάντληση μου απαγόρευαν να συνεχίσω να μάχομαι. Μετά βίας ανέπνεα πλέον, καθώς ήμασταν όλοι τόσο κουρασμένοι προσπαθώντας να κρατήσουμε την πόλη ασφαλή από τους άθλιους κατακτητές μας. Είχα να φάω κανονικό φαγητό και ολοκληρωμένη μερίδα παραπάνω από τρεις μέρες και δυστυχώς δεν ήμουν ο μόνος.

Κοίταξα απέναντι. Μια μητέρα παρηγορούσε τα παιδιά της που έκλαιγαν, γιατί προφανώς λιμοκτονούσαν. Εκείνη τους χαμογέλασε πικρά και τους είπε πως όλα θα τελείωναν κάποια στιγμή. Όμως εγώ κατάλαβα πως πίσω από αυτό το έστω πικρό χαμόγελο κρυβόταν μια μάνα που πάσχιζε να κρατήσει τα δάκρυα της, γιατί ήθελε να φάνει δυνατή! Ήθελε να πιστέψει πως όλα θα πήγαιναν καλά, αλλά μέσα της ήξερε πως δεν θα πήγαιναν. Επιχείρησα να σηκωθώ για να βρω μια δουλειά να κάνω, αλλά δεν τα κατάφερα, πλέον και το να περπατάω με το ντουφέκι στα χέρια ήταν μαρτύριο! Ας ελπίσουμε πως ο Θεός θα βάλει ένα τέλος σε όλο αυτό και η πατριδα θα μπορέσει να ξαναγίνει ελεύθερη!

Από τη μαθήτριά Έλενα Δ.

Όσο περνούν οι μέρες στο Μεσολόγγι η κατάσταση χειροτερεύει, τα τρόφιμα λιγοστεύουν όπως και τα πολεμοφόδια, με αποτέλεσμα όταν βλέπουμε τα πουλιά να βρίσκουν κάποιους σπόρους και να τους τρώνε να τα ζηλεύουμε! Εμείς οι Σουλιώτες πλέον δεν έχουμε τη δύναμη ούτε για να κρατήσουμε το τουφέκι μας!

Μας πολιορκεί η πείνα και οι κακουχίες που πολύ έντονα βιώνουμε. Όμως, όσο και αν δεν αντέχει το σώμα μας έχουμε χρέος να συνεχίσουμε, ώστε να απελευθερωθούμε. Η κατάσταση είναι ανυπόφορη και δύσκολη! Είμαστε εξαντλημένοι τόσο σωματικά όσο και ψυχικά, νιώθουμε την λύπη, την απογοήτευση και την στεναχώρια βαθιά μέσα μας! Η πίκρα μας είναι πολύ μεγάλη! Ζούμε με την ελπίδα ότι θα απελευθερωθούμε κάποια στιγμή και όλα αυτά που περνάμε, τις κακουχίες και την πείνα, θα τα αφήσουμε πίσω μας!

Από τη μαθήτριά Ευαγγελία Κ.

François-Émile de Lansac. Η αυτοθυσία της μάνας (1827).

Να γράψετε μια επιστολή του Σουλιώτη πολεμιστή προς τους Έλληνες που βρίσκονται έξω από το Μεσολόγγι. Σε αυτή να καταγράψετε τόσο τα συναισθήματά του, όσο και τις απόψεις του για την αξία του αγώνα που δίνει.

Μεσολόγγι, 10 Φεβρουαρίου 1826

Αγαπητοί Έλληνες

Σήμερα ήταν μία από τις πιο δύσκολες μέρες στο Μεσολόγγι από την ημέρα που κλειστήκαμε, καθώς έγινε μία σειρά επώδυνων συγκρούσεων που όταν τελικά έφτασαν στο τέλος τους είχαμε σημαντικές απώλειες. Νιώθουμε απέραντη λύπη και κάθε μέρα που περνάει ο ελπίδες να ξαναζήσουμε ελεύθεροι λιγοστεύουν. Επιπλέον νιώθουμε πολύ έντονα τη στέρηση του φαγητού που μας έχει φέρει μεγάλη πείνα, αφού μας έχουν τελειώσει τα εφόδια εδώ και μία εβδομάδα και έτσι αναγκαζόμαστε να τρώμε κυριολεκτικά τα πάντα, ακόμα και τα λιγοστά χορτάρια που έχουν απομείνει στην πόλη. Με το ζόρι μπορούμε να συγκρατήσουμε κάποιους από το να παραδοθούν. Πολλοί έχουν τρελαθεί, δεν ξέρουν τι τους γίνεται λόγω του εγκλεισμού! Μάλιστα τον τελευταίο καιρό έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται και πολλές αρρώστιες στις οποίες οφείλονται αρκετές από τις απώλειες μας.

Έτσι κάτω από αυτές τις συνθήκες πήραμε την απόφαση να κάνουμε την έξοδο από το Μεσολόγγι. Επιλέξαμε τη 10^η Απριλίου, όταν ο ήλιος θα έχει βασιλέψει. Λοιπόν, Έλληνες, ζητάμε από όλους όσους έχουν τη δυνατότητα να έρθουν να δώσουμε την τελειωτική μάχη ελπίζοντας να ξαναδεί το Μεσολόγγι άσπρη μέρα.

Με εκτίμηση οι υπερασπιστές του Μεσολογγίου.

Από τον μαθητή Ανδρέα Κ.

Ε. Ντελακρουά, Η Ελλάδα στα ερείπια του Μεσολογγίου, 1826